

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudcem Tomášem Kocourkem v právní věci žalobce: **O. P.**, narozen dne X, bytem H. 2, J., zastoupen Mgr. Filipem Wágnerem, advokátem se sídlem Opletalova 4, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2016, čj. OAM-401/ZA-ZA11-P14-2016,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 5. 2016, čj. OAM-401/ZA-ZA11-P14-2016, **s e zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Soudem ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Filipu Wágnerovi, advokátovi, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši 6.800 Kč. Tato částka bude ustanovenému zástupci vyplacena z účtu Krajského soudu v Praze do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í : Vymezení věci

Žalobce napadl žalobou v záhlaví označené rozhodnutí, kterým žalovaný vyslovil, že žádost o udělení mezinárodní ochrany, kterou žalobce podal dne 24. 4. 2016, je nepřípustná podle § 10a odst. 1 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Z tohoto důvodu zastavil podle § 25 písm. i) zákona o azylu řízení o udělení mezinárodní ochrany žalobci. Vyslovil, že státem příslušným k posouzení žádosti žalobce je podle čl. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem

třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále jen „nařízení Dublin III“), Polská republika. Žalovaný odůvodnil vydané rozhodnutí tím, že v době, kdy žalobce podal v České republice žádost o udělení mezinárodní ochrany, byl držitelem dlouhodobého víza vydaného Polskou republikou s platností od 10. 6. 2015 do 17. 5. 2016 s vícenásobným vstupem. Za těchto okolností je naplněno kritérium upravující příslušnost k posouzení žádosti žalobce o mezinárodní ochranu obsažené v čl. 12 nařízení Dublin III. Podle něho je státem odpovědným za posouzení žádosti stát, který vydal žadateli platné povolení k pobytu. Takovým státem je Polská republika, která svoji příslušnost k posouzení žádosti žalobce uznala dne 2. 5. 2016. Žalovaný neshledal žádný důvod domnívat se, že dochází k systematickým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a podmínky přijetí žadatelů, které by představovaly riziko nelidského či ponižujícího zacházení. K tomu uvedl, že na úrovni Evropské unie (ať již ze strany jejích výkonných orgánů nebo Soudního dvora EU) ani ze strany Evropského soudu pro lidská práva nebylo vydáno žádné závazné rozhodnutí, které by deklarovalo systematické nedostatky řízení ve věci mezinárodní ochrany a přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu v Polské republice. Ani Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky nevydal žádné stanovisko ve věci zdržení se transferů do Polské republiky, jak učinil v případě Řecka. Polská republika je členským státem Evropské unie, státní moc dodržuje právní předpisy a lidská práva a je schopná zajistit dodržování lidských práv a právních předpisů i ze strany nestátních subjektů. Ratifikovala a dodržuje mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, umožňuje činnost právníkům osobám dohlížejícím na dodržování těchto práv. Polská republika je považována za bezpečnou zemi původu jak Českou republikou, tak ostatními členskými státy Evropské unie. Rovněž skutečnost, že v Polské republice ročně požádají o udělení mezinárodní ochrany tisíce uprchlíků, svědčí o neexistenci obav z tamního azylového systému.

Obsah žaloby a vyjádření k žalobě

Žalobce v žalobě, doplněné podáním ze dne 17. 7. 2016, uvedl, že řízení bylo jednostranné a neobjektivní, žalovaný porušil povinnost postupovat řádným procesním postupem. Žalovaný své rozhodnutí odůvodnil nedostatečně a vyložil zákon chybně. Konkrétně pak uvedl, že v Polské republice dochází k systematickým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení (čl. 3 odst. 2 pododstavec druhý nařízení Dublin III). Na tuto skutečnost je opakovaně poukazováno různými žadateli o udělení mezinárodní ochrany, jak plyne z poměrně bohaté judikatury NSS. Nelze se tudíž domnívat, že by se jednalo o účelová tvrzení. Žalobce považuje za nepřípustné, aby žalovaný činil závěry o posouzení práv konkrétního účastníka řízení z pouhého konstatování, že Polská republika je vázána právem Evropské unie a mezinárodním právem, neboť z této skutečnosti nelze činit závěr, zda v případě konkrétní osoby budou tyto závazky dodrženy. Za dostatečné nelze považovat ani konstatování, že na úrovni Evropské unie ani ze strany Evropského soudu pro lidská práva nebylo vydáno žádné závazné rozhodnutí pro členské státy Evropské unie nebo Rady Evropy. Relevantní není ani argumentace tím, že Úřad Vysokého komisaře

OSN pro uprchlíky nevydal žádné stanovisko, které by požadovalo, aby se členské státy zdržely transferů do Polské republiky. Taková argumentace je ve vztahu k žalobci zcela nepřiléhavá, neboť se nevypořádala s jednotlivými námitkami k azylovému procesu ze strany žalobce v řízení před správním orgánem. Existenci systémových nedostatků polského azylového systému dovozují žalobce i ze statistických dat, podle nichž v České republice byl ze 467 žádostí ukrajinských občanů o mezinárodní ochranu udělen azyl v 7 případech a doplňková ochrana ve 152 případech. V Polské republice podali ukrajinští občané 1.915 žádostí, azyl byl udělen jen ve 2 případech a doplňková ochrana v 13. Tato statistika minimálně zavdává důvod k pochybnostem, zda Polská republika správně aplikuje nařízení Dublin III.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že nesouhlasí s námitkami žalobce uvedenými v žalobě a jejím doplnění. Polská republika je plnohodnotným členem Evropské unie, je považována za bezpečnou zemi původu, která dodržuje mezinárodní smlouvy. Domněnku, že v polském azylovém systému neexistují systematické nedostatky ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III, mohou vyvrátit pouze skutečnosti o určité kvalitativní úrovni (viz rozsudek NSS ze dne 22. 3. 2016, čj. 9 Azs 27/2016 – 37), na jejichž základě se lze vážně obávat, zda v členském státě, do něhož má být žadatel přemístěn, nedochází k systematickým nedostatkům. Žalovaný nemá žádné informace o tom, že by instituce působící v oblasti mezinárodní ochrany uprchlíků, vydaly prohlášení o nehumánních podmínkách v polských zařízeních v průběhu azylového řízení, žalobce žádné takové doklady nepředložil. Z dostupných zpráv o polském azylovém systému (např. informace z www.asylumineurope.org) se takové informace nepodávají. Případné ojedinělé případy, kdy dojde k excesu, nelze považovat za doklad o systematických nedostacích v daném členském státě. Polská republika je povinna posoudit žádost žalobce objektivně a nestranně v souladu se základními zárukami a zásadami azylového práva. Ze statistik nelze dovozovat, jak bude rozhodnuto o žádosti žalobce, neboť v azylovém řízení se situace žadatele posuzuje striktně individuálně. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.

V replice ze dne 24. 8. 2016 pak žalobce uvedl, že se žalovaný nikterak nevyjádřil k tomu, že žalobce byl v zemi původu politicky angažovaný. Domnívá se, že to je potenciální příčina toho, proč by mohla být jeho práva v azylovém řízení v Polské republice významně zkrácena.

Posouzení žaloby

Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou.

Obsahem správního spisu je kopie cestovního dokladu žalobce (v něm je nalepeno vízum vydané Polskou republikou dne 2. 6. 2015 platné od 10. 6. 2015 do 17. 5. 2016), poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu dle § 10 odst. 2 zákona o azylu,

protokol o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 14. 3. 2016, žádost žalovaného zaslaná polským orgánům o přijetí žalobce a odpověď polského orgánu, že akceptuje svoji příslušnost k posouzení žádosti žalobce o mezinárodní ochranu. Následují žalobou napadené rozhodnutí žalovaného a doklad o jeho převzetí žalobcem. Součástí správního spisu není žádná zpráva, která by se, byť kuse, zabývala aktuálním stavem azylového systému v Polské republice, a to ať již na úrovni legislativní, tak na úrovni faktických podmínek přijetí žadatelů o mezinárodní ochranu. Součástí spisu je spisový přehled, z něhož soud zjistil, že předložený správní spis je úplný, žádná listina v něm nechybí.

Podle § 25 písm. i) zákona o azylu se řízení zastaví, jestliže je žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřipustná.

Podle § 10a odst. 1 písm. b) zákona o azylu je žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřipustná, je-li k posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany příslušný jiný stát vázaný přímo použitelným předpisem Evropské unie.

Podle čl. 3 odst. 1 nařízení Dublin III členské státy posuzují jakoukoli žádost o mezinárodní ochranu učiněnou státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti na území kteréhokoli z nich, včetně na hranicích nebo v tranzitním prostoru. Žádost posuzuje jediný členský stát, který je příslušný podle kritérií stanovených v kapitole III.

Podle čl. 12 odst. 2 nařízení Dublin III, jenž je zařazen do kapitoly III tohoto nařízení, je-li žadatel držitelem platného víza, je k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný členský stát, který toto vízum udělil.

Podle čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III není-li možné přemístit žadatele do členského státu, který byl primárně určen jako příslušný, protože existují závažné důvody se domnívat, že dochází k systematickým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv Evropské unie, členský stát, který vede řízení o určení příslušného členského státu, pokračuje v posuzování kritérií stanovených v kapitole III, aby zjistil, jestli nemůže být určen jako příslušný jiný členský stát.

Podle čl. 3 odst. 2 pododstavce třetího nařízení Dublin III pokud podle tohoto odstavce nelze provést přemístění do žádného členského státu určeného na základě kritérií stanovených v kapitole III ani do prvního členského státu, v němž byla žádost podána, členský stát, který vede řízení o určení příslušného členského státu, se stává příslušným členským státem.

Jediný žalobní bod žalobce míří proti závěru žalovaného, dle něhož aktuální stav azylového systému v Polské republice netrpí systematickými deficity, takže v případě předání žalobce Polské republice k posouzení jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany nehrozí, že by žalobce byl vystaven nelidskému či ponižujícímu zacházení. Žalobce se

naproti tomu domnívá, že polský azylový systém vykazuje závažné nedostatky po stránce právní úpravy azylového řízení a reálného rozhodování o žádostech ukrajinských občanů o udělení mezinárodní ochrany, neboť úspěšnost jejich žádostí v Polské republice je výrazně nižší než v České republice. Z toho důvodu se domnívá, že ho nelze předat podle čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III do Polské republiky jakožto členského státu Evropské unie odpovědného za posouzení žádosti o mezinárodní ochranu podané v České republice.

Z již ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že v rozhodnutí o zastavení řízení ve věci žádosti o udělení mezinárodní ochrany z důvodu, že k řízení je příslušný podle nařízení Dublin III jiný členský stát Evropské unie, se musí žalovaný zabývat tím, zda přemístění žadatele do takto určeného členského státu není vyloučeno z důvodu existence systematických nedostatků, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie (viz rozsudek ze dne 25. 2. 2015, čj. 1 Azs 248/2014 – 27, dále též usnesení ze dne 7. 5. 2015, čj. 9 Azs 29/2015 – 19). V posledně uvedeném rozhodnutí Nejvyšší správní soud dovodil, že je to žalovaný jakožto odborný orgán státní správy, kdo se musí jako první ve svém rozhodnutí zabývat otázkou, zda podmínky přijetí v členském státě Evropské unie, který je příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu podle nařízení Dublin III, nevykazují takové systematické deficity, že hrozí nelidské či ponižující zacházení s žadatelem. Soud je oprávněn skutkový stav zjištěný správním orgánem ohledně kvality azylového systému v jiném členském státě Evropské unie doplnit na základě důkazů provedených v soudním řízení, nemůže však činnost správního orgánu zcela nahrazovat.

Z odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí je zřejmé, že se žalovaný zabýval tím, zda azylový systém v Polské republice nevykazuje systematické nedostatky, které by bránily předání žalobce do Polské republiky podle čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III.

Žalovaný vyšel v první řadě z toho, že orgány Evropské unie ani orgány Rady Evropy (např. jejich justiční orgány) nevydaly žádné oficiální stanovisko, podle něhož by žadatelé o mezinárodní ochranu neměli být předáváni na základě nařízení Dublin III do Polské republiky. K tomu soud uvádí, že tato skutečnost může být toliko pomocným elementem při posuzování otázky, zda předání žadatelů o mezinárodní ochranu do Polské republiky nebrání deficitu polského azylového systému ve smyslu čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III. Systém rozhodování, který členský stát je příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, nastolený nařízením Dublin III, není založen na tom, že aplikace čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého tohoto nařízení by byla vázána na jakýkoliv oficiální akt, jenž by ve vztahu ke konkrétnímu členskému státu deklaroval naplnění podmínek citovaného ustanovení. Je odpovědností každého členského státu (a v případě České republiky povinností žalovaného), aby v každém jednotlivém případě zvážil na základě informací o aktuálním stavu azylového systému v členském státě

Evropské unie, který je dle pravidel obsažených v nařízení Dublin III příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, zda nevykazuje systematické nedostatky ve smyslu čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého tohoto nařízení. Bez ohledu na skutečnost, že orgány Evropské unie ani Rady Evropy nevydaly žádné varování před předáváním žadatelů o mezinárodní ochranu do Polské republiky, bylo povinností žalovaného zjistit všechny relevantní informace o polském azylovém systému. Je tomu tak i v situaci, kdy výzvu k zastavení předávání žadatelů o mezinárodní ochranu do Polské republiky nevydal ani Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, ani Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu. Této povinnosti ovšem žalovaný nedostál.

Žalovaný svůj závěr o neaplikovatelnosti překážky pro předání žalobce do Polské republiky dle čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III odůvodnil tím, že mu není nic známo o tom, že by aktuální úroveň polského azylového systému představovala hrozbu nelidského či ponižujícího zacházení. Takové odůvodnění, k němuž pravda není třeba vést jakékoliv dokazování, jelikož negativní skutečnost nelze prokázat, je nedostačující. Nevědomost žalovaného o případných systematických nedostacích polského azylového systému (soud nepředjímá, zda se takové nedostatky skutečně v současnosti vyskytují) může být způsobena nejen tím, že reálné fungování polského azylového systému nepředstavuje důvod k obavám, že by žadatelé o mezinárodní ochranu byli vystaveni hrozbě nelidského či ponižujícího zacházení, nýbrž i tím, že se žalovaný o situaci v Polské republice vůbec, resp. v dostatečné míře konkrétnosti nezajímal (např. nepřipustně spoléhá na to, že kdyby byly v Polské republice závažné systematické nedostatky, vydaly by orgány Evropské unie či Rady Evropy, nebo Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky varování před předáváním žadatelů do Polské republiky). Z obsahu správního spisu nelze dovodit, že by se žalovaný zabýval aktuálním stavem reálného fungování azylového systému v Polské republice. Povinností žalovaného bylo shromáždit jako podklad pro vydání rozhodnutí co nejaktuálnější zprávy popisující reálný stav azylového řízení a podmínek přijetí žadatelů o mezinárodní ochranu v Polské republice, aby na základě těchto informací sám mohl posoudit, zda azylový systém nevykazuje systematické nedostatky takového charakteru, že odůvodňují hrozbu nelidského či ponižujícího zacházení.

Soud se ztotožňuje s argumentací žalobce, že nelze dovozovat ze skutečnosti, že Polská republika ratifikovala mezinárodní smlouvy o ochraně lidských práv a svobod a umožňuje nevládním organizacím monitorovat azylový systém, bez dalšího závěru o absenci jakýchkoliv systémových nedostatků azylového systému. Při posuzování aplikovatelnosti čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III musí být mimo jiné zohledňována individuální situace žadatele, např. zdravotní stav, charakter nezbytné zdravotní péče a výživy, zranitelnost žadatele z jiného důvodu. I v zemích, které jsou členskými státy Evropské unie, ratifikovaly mezinárodněprávní smluvní instrumenty v oblasti ochrany lidských práv a tyto závazky dodržují, mohou za mimořádných podmínek (např. při náhlém či masivním nárůstu počtu žadatelů, nedostatečných finančních zdrojích) nastat situace, v nichž členský stát není schopen určitému okruhu

žadatelů garantovat nezbytné podmínky přijetí apod. Zcela bez relevance pak je skutečnost, že Polská republika se považuje za bezpečnou zemi původu. Koncept bezpečné země původu [viz § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu] vyjadřuje, že v dané zemi obecně a soustavně nedochází k pronásledování ani k působení vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu, jeho občané zemi neopouštějí z důvodů relevantních pro přiznání mezinárodní ochrany atd. Součástí tohoto konceptu nicméně není posouzení právní úpravy azylového systému v této zemi a jeho reálného fungování. Označení země za bezpečnou zemi původu bez dalšího neznamená, že její azylový systém nemůže (např. v době zvýšeného tlaku na tento systém) vykazovat v určitých oblastech systémové nedostatky, ať již legislativního charakteru, nebo pokud jde o skutečné podmínky přijetí.

Žalovaný neshromáždil v řízení žádné podklady, z nichž by bylo možné čerpat informace o polském azylovém systému. Ve vyjádření k žalobě, v němž odkazuje na zprávy dostupné na webové stránce www.asylumineurope.org, žalovaný sám připouští, že jsou volně dostupné velmi podrobné a kvalitně zpracované zprávy obsahující informace o právním rámci i reálném fungování azylového systému, a to jak ve vztahu k azylové proceduře, tak k podmínkám přijetí žadatelů a jejich hmotnému zabezpečení. Zajisté jsou k dispozici i další zprávy pojednávající o této problematice. Ostatně žalovanému nic nebrání v tom, aby si opatřil potřebné informace (cíleně zaměřené) přímo od orgánů Polské republiky nebo prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Pouze za předpokladu, že by žalovaný shromáždil dostatek věrohodných, relevantních a aktuálních informací o stavu polského azylového systému, by mohl být jeho závěr, že polský azylový systém nevykazuje závažné systematické nedostatky, oporu ve spisu.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě poukázal na právní názor vyjádřený Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 22. 3. 2016, čj. 9 Azs 27/2016 – 37 (shodně též v usnesení ze dne 14. 7. 2016, čj. 2 Azs 137/2016 – 28). V něm soud ve vztahu k Polské republice v návaznosti na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. 12. 2011 ve věcech C-411/10 a C-493/10 uvedl, že evropský azylový systém je vystaven na zásadě vzájemné důvěry a předpokladu, že zacházení s žadateli o azyl v každém členském státě splňuje požadavky Listiny základních práv Evropské unie, Ženevské úmluvy i Evropské úmluvy o lidských právech, tedy že každý členský stát je bezpečnou zemí a žadatele o mezinárodní ochranu je do něj možné na základě dublinského nařízení přemístit. Tato prvotní domněnka je vyvratitelná, neboť nelze vyloučit, že systém v praxi v určitém členském státě naráží na závažné funkční problémy, tedy existuje riziko, že žadatelé o mezinárodní ochranu budou v případě přemístění do tohoto státu vystaveni zacházení, které je neslučitelné s jejich základními právy. Možnost vyvrácení domněnky nicméně neznamená, že jakékoliv porušení základního práva určitým členským státem se automaticky dotýká povinnosti členských států dodržovat pravidla pro určení příslušnosti k posouzení žádosti a že do tohoto státu nelze žadatele přemístit. Je tomu tak pouze tehdy, kdy je třeba vážně se obávat, že dochází k systematickým nedostatkům azylového řízení a podmínek příjmu žadatelů v příslušném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení.

Soud má za to, že právě reprodukováná pravidla pro dokazování splnění podmínek pro aplikaci čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III je třeba dále zpřesnit, a to v návaznosti na rozložení důkazního břemene v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Pokud by soud v plném rozsahu převzal výše popsany právní názor Nejvyššího správního soudu, pak by pro vyloučení aplikace čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III postačovalo, že orgány Evropské unie a Rady Evropy nebo Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky nevydaly ve vztahu k členskému státu Evropské unie, do něhož má být žadatel o mezinárodní ochranu přemístěn na základě nařízení Dublin III, signální informaci upozorňující na problematické okolnosti fungování azylového systému v daném členském státě. Pakliže by takováto informace neexistovala (soud opakuje, že uvedené orgány mezinárodních organizací přitom nemají monopol ohledně interpretace a aplikace mezinárodních smluvních instrumentů vypracovaných pod jejich záštitou a nejsou zmocněny k vydávání závazných upozornění na nedostatky v některém ze smluvních států), nemusel by žalovaný činit žádná skutková zjištění ohledně právního rámce a reálného fungování azylového systému v členském státě, do něhož má být žadatel o mezinárodní ochranu přemístěn, neboť by nastoupila právní domněnka (nikoliv skutková – závěr o tom, že konkrétní členský stát Evropské unie je bezpečnou zemí, která neporušuje základní lidská práva a dbá na jejich dodržování, je právním posouzením věci, nikoliv skutkovou domněnkou), že azylový systém nevykazuje systémové nedostatky ve smyslu čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III. Aby tato domněnka mohla být zpochybněna, bylo by výlučně na procesní odpovědnosti žadatele o mezinárodní ochranu, aby v řízení o určení státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu vznesl tvrzení směřující k vyvrácení uvedené domněnky a označil důkazy k jejich prokázání. V dané věci by to tedy znamenalo, že žalobce, jenž neměl nikdy v úmyslu požádat o mezinárodní ochranu v Polské republice, pouze využil toho, že u orgánů Polské republiky je organizačně (provozně-technicky) snazší získat povolení k pobytu na území Schengenského prostoru, by měl mít znalosti o právním rámci a reálném fungování azylového systému v Polské republice. Pakliže by těmito znalostmi nedisponoval, nemohl by v řízení reálně unést břemeno tvrzení, natož pak břemeno důkazní, aby vyvrátil domněnku řádného fungování azylového systému. Bez těchto znalostí by se reálně nemohl domoci řádného posouzení ze strany správního orgánu, zda mu v případě předání do jiného členského státu Evropské unie nehrozí nelidské či ponižující zacházení. Takové rozložení důkazní povinnosti ostře kontrastuje s rozložením důkazní povinnosti, pokud jde o meritum věci, neboť azylové právo neukládá žadateli o mezinárodní ochranu ve vztahu k uplatněnému nároku jinou povinnost než vlastní věrohodnou výpověď prokázat důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Jinými slovy řečeno, koncepce, pro niž pléduje Nejvyšší správní soud v citovaném rozhodnutí, zatěžuje žadatele o mezinárodní ochranu neúměrným břemenem, které bez kvalifikované pomoci (a mnohdy ani s ní) není s to unést, neboť vyžaduje provedení rozsáhlé rešerše cizozemského práva i faktických poměrů fungování azylového systému v cizí zemi, a to navíc v časové tísní. Tento model zcela neodůvodněně ulehčuje pozici rozhodujícího správního orgánu, který v něm není povinen zjišťovat právní rámec azylového systému v jiném členském státě Evropské unie

ani jeho reálné fungování, ačkoliv by to bylo v jeho odborných i personálních kapacitách (je s podivem, že dokumenty, které měl žalovaný v tomto řízení shromáždit jako podklad pro vydání rozhodnutí, nejsou obsahem správního spisu, nicméně byly žalovaným bez větších obtíží dohledány, aby jimi mohl argumentovat ve vyjádření k žalobě).

Naproti tomu dle konstrukce rozložení důkazní povinnosti, pro kterou pléduje krajský soud (viz výše), jsou procesní povinnosti rozloženy rovnoměrněji a reálně (nikoliv jen fiktivně) umožňují žadateli o mezinárodní ochranu účinně (nikoliv jen formálně) argumentovat ve prospěch aplikace čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III. Žalovaný nemůže být zproštěn povinnosti učinit v základním rozsahu skutková zjištění týkající se právního rámce a skutečného fungování azylového systému ve vztahu k individuálním okolnostem případu konkrétního žadatele o mezinárodní ochranu. Tato skutková zjištění musí mít oporu ve správním spisu. Pakliže ze shromážděných podkladů nevyplyne, že by azylový systém v členském státě, do něhož má být žadatel předán k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, vykazoval systémové nedostatky, nelze na takovýto skutkový stav aplikovat čl. 3 odst. 2 pododstavce druhý nařízení Dublin III. Žadateli o mezinárodní ochranu musí být umožněno seznámit se se shromážděnými podklady popisujícími azylový systém v jiném členském státě před vydáním rozhodnutí (§ 36 odst. 3 správního řádu). Při dodržení těchto procesních pravidel je garantováno, že žadatel o mezinárodní ochranu se bude moci seznámit s informacemi o právním rámci a reálném fungování azylového systému v členském státě Evropské unie, do něhož by měl být předán. Tím mu současně bude umožněno vznést argumenty, popř. navrhnout důkazy ve prospěch aplikace čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III. Pouze takovýto přístup k rozložení důkazní povinnosti v řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany umožňuje žadateli efektivně hájit svá práva ve správním řízení. Prostor pro dokazování skutečností směřujících k aplikaci čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III. přitom musí být vytvořen již ve správním řízení, nikoliv teprve v soudním řízení. Za těchto podmínek, kdy základní část dokazování je na odpovědnosti žalovaného, lze akceptovat navazující úvahy vyjádřené ve zmíněném rozsudku Nejvyššího správního soudu, tedy že žalobce musí k prokázání podmínek pro aplikaci čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III prokázat existenci závažných systémových nedostatků, a to důkazními prostředky splňujícími značné kvalitativní požadavky.

Vzhledem k tomu, že žalovaný neprovedl ve věci posouzení aktuálního faktického stavu azylového řízení a podmínek přijetí žadatelů o mezinárodní ochranu v Polské republice žádné důkazy, nemůže mít jeho závěr o tom, že azylový systém v Polské republice nevykazuje nedostatky podřaditelné pod čl. 3 odst. 2 pododstavce druhý nařízení Dublin III, oporu ve spisu. Doplnění důkazů k této pro posouzení věci zásadní skutečnosti v soudním řízení správním by představovalo zásadní doplnění skutkového stavu ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Účelem oprávnění soudu zopakovat důkazy provedené ve správním řízení a provést dosud neprovedené důkazy (§ 77 odst. 2 s. ř. s.) je umožnit přezkum skutkových otázek v plné jurisdikci, nikoliv však odstraňovat vady správního řízení. Jinak by byl soud v dané věci prvním orgánem veřejné moci, který by se zabýval

otázkou, v jakém stavu se v současnosti nachází azylový systém Polské republiky. Úloha správních soudů ovšem spočívá v přezkumu správních rozhodnutí, nikoliv v nahrazování činnosti správních orgánů (k tomu viz výše citované usnesení NSS čj. 9 Azs 29/2015 – 19, zejména bod 22). Soud tedy z důvodu výše uvedené vady řízení zrušil žalobou napadené rozhodnutí žalovaného.

Soud jen pro úplnost dodává, že se v nyní posuzované věci vůbec nezabýval otázkou, zda právní úprava azylového řízení a podmínek přijetí žadatelů o mezinárodní ochranu v Polské republice a jejich reálné fungování vykazuje systémové nedostatky ve smyslu čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III. Obsahem správního spisu totiž není žádný podklad pro vydání rozhodnutí, na jehož základě by mohl soud právní závěr žalovaného, že nejsou naplněny podmínky výše uvedeného ustanovení nařízení Dublin III, přezkoumat. Soudu je známo, že Nejvyšší správní soud již v několika rozhodnutích vyslovil, že azylový systém v Polské republice nevykazuje systémové nedostatky (viz rozsudek ze dne 26. 5. 2016, čj. 2 Azs 113/2016 - 26). Soud nemohl žalobu zamítnout s odvoláním na tento ustálený právní názor Nejvyššího správního soudu. Předpokladem zaujetí právního názoru stran aplikace čl. 3 odst. 2 pododstavce druhého nařízení Dublin III na žalobcův případ je učinění základních skutkových zjištění o legislativním rámci a reálném fungování polského azylového systému. K aplikaci právní normy nelze přistoupit, nebyla-li provedena vůbec žádná skutková zjištění a nebyl-li učiněn žádný skutkový závěr. Za tohoto stavu proto soud nemohl vyslovit právní názor odpovídající výše citované judikatuře NSS, neboť tomu brání naprostá absence skutkových zjištění.

Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

Vzhledem k výše uvedenému zrušil soud žalobou napadené rozhodnutí žalovaného podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., a to bez jednání. Rozhodl současně o vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.), v němž je žalovaný vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení mezi účastníky rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl v řízení zcela procesně úspěšný, ovšem žádné náklady mu v této souvislosti nevznikly (řízení je osvobozeno od soudního poplatku, náklady na zastoupení advokátem hradí stát). Soud proto rozhodl, že právo na náhradu nákladů řízení nemá žádný z účastníků.

Usnesením ze dne 12. 7. 2016, čj. 42 Az 9/2016 – 12, byl žalobci ustanoven k ochraně jeho práv zástupcem advokát Mgr. Filip Wágner. Odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů soudem ustanoveného advokáta hradí podle § 35 odst. 8 věty první za středníkem s. ř. s. stát. Výše odměny za zastupování a náhrady hotových výdajů se stanoví podle § 35 odst. 2 s. ř. s. na základě vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif). Ustanovený zástupce provedl v řízení dva účelné úkony právní služby, a to převzetí

zastoupení a sepis doplnění žaloby ze dne 17. 7. 2016 [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) advokátního tarifu]. Odměna za jeden úkon právní služby činí 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu] a náhrada hotových výdajů za jeden úkon právní služby 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Zástupci žalobce tak náleží odměna a náhrada v celkové částce 6.800 Kč. Úkon spočívající v sepsání repliky ze dne 24. 8. 2016 nemá soud za účelný, neboť dílem reaguje na základní procesní poučení žaloce soudem, dílem doplňuje stručnou argumentace, která však měla být obsažena již v doplnění žaloby.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost ve **lhůtě dvou týdnů** ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 25. srpna 2016

Tomáš Kocourek, v. r.
soudce

Za správnost vyhotovení:
Pavλίna Švejdová

